

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varainsiirtoverolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varainsiirtoverolain muuttamisesta (HE 109/2017 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- kehittämisspäälikkö Jukka Hakola, Suomen Kuntaliitto
- pääekonomisti Eugen Koev, Akava ry
- veroasiantuntija Emmiliina Kujanpää, Keskuskauppakamari
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- veroasiantuntija Sanna Linna-Aro, Suomen Yrittäjät ry
- pääekonomisti Mikael Kirkko-Jaakkola, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Verohallinto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varainsiirtoverolakia siten, että varainsiirtoveroa ei olisi suoritettava tuloverolaissa tarkoitetussa toimintamuodon muutoksessa, jossa liikkeen- tai amma-

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2017 vp

tinharjoittaja taikka maa- tai metsätalouden harjoittaja perustaa tätä toimintaa jatkamaan osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee. Verovapaus koskisi sekä kiinteää omaisuutta että arvopaperiomaisuutta.

Lisäksi muutettaisiin säännöstä, joka koskee kiinteistön luovutuksesta kirjaamisviranomaiselle annettavaa selvitystä. Riittävänä selvityksenä siitä, että veroa ei ole suoritettava, pidettäisiin apportiomaisuuden luovutuskirjaa, jossa on yksilöity verovapauden piiriin kuuluva omaisuus, ja verovelvollisen vakuutusta siitä, että kyse on verovapauden edellytykset täyttävästä luovutuksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2018 alusta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tarkoituksena on ulottaa yritysmuodon muutoksiin liittyvä varainsiirtoverovapaus tilanteisiin, joissa liikkeen- tai ammatinharjoittaja taikka maa- ja/tai metsätalouden harjoittaja siirtää omaisuutta toimintaa jatkavalle osakeyhtiölle. Nykyisin tällainen verovapaus koskee vain yhteisöjä. Luonnolliset henkilöt jäävät siten sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka kysymyksessä olisi tuloverotuksessa veroseuraamuksitta hyväksytty toimintamuodon muutos. Esitys yhtenäistäisi siis menettelyä ja helpottaisi tarkoituksenmukaisen yritysmuodon valintaa.

Nykyinen sääntely vaikuttaa erityisesti maa- ja/tai metsätalouden harjoittajien halukkuuteen yhtiöittää toimintansa, koska lähes kaikki yritystoimintaan kuuluva omaisuus on varainsiirtoveron piirissä. Lisäksi keskeinen omaisuus on kiinteää ja siten neljän prosentin verokannan alaista. Vero myös määrätään yleisten periaatteiden mukaisesti omaisuuden käyvästä arvosta, vaikka vastaava poistopohja siirtyisi toimintamuodon muutoksessa tasejatkuvuutta noudattaen.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja johdonmukaisena suhteessa tuloverotukseen sekä yhteisöjen varainsiirtoverokohteluun. Olennaista on, että omaisuus siirretään toimintamuodon muutosta koskevien varsin tiukkojen edellytysten mukaisesti. Uuden yhtiön on täytettävä siten sekä jatkuvuuden periaatteen että yrityksen identtisuuden vaatimukset. Nämä edellytykset tutkitaan tuloverotuksen yhteydessä, ja niiden soveltamista ohjaa vakiintunut verotus- ja oikeuskäytäntö. Soveltamisedellytyksiä on avattu lisäksi hyvin ja seikkaperäisesti myös hallituksen esityksen perusteluissa.

Valiokunta hyväksyy myös sen rajauksen, joka sisältyy esitykseen ja joka poikkeaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman kirjauksesta. Varainsiirtoverovapaus ei koskisi siten omaisuuden siirtoa henkilöyhtiöön. Perusteena on se, että henkilöyhtiöiden yhtiöosuudet eivät kuulu varainsiirtoveropohjaan. Niiden luovutuksista ei siis peritä varainsiirtoveroa toisin kuin osakeyhtiöiden

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2017 vp

osakkeiden luovutuksista. Koska ei ole myöskään erityisiä tarpeita muuttaa maataloja henkilöyhtiöiksi, rajausta on tässä yhteydessä perusteltu.

Valiokunnalla ei ole myöskään huomautettavaa siihen selvitykseen, jolla omaisuuden siirto voidaan ilmoittaa kirjaamisviranomaiselle.

Esityksen vaikutuksista

Esityksen perusteluissa on kuvattu niitä monia verojärjestelmän piirteitä, joilla on vaikutusta tarkoituksenmukaisen yritysmuodon valintaan. Vastinpareina on tarkasteltu henkilön omista nimistä ja osakeyhtiömuodossa harjoittamaa toimintaa. Kumpaankin näistä liittyy itsenäisiä veroetuja, joiden merkitys on tapauskohtainen. Esityksen käytännön vaikutuksista ei ole voitu esittää siksi kuin viitteellisiä arvioita. Oletettavaa kuitenkin on, että osakeyhtiömuoto yleistyy maataloudessa, kun verokustannus poistuu. Vaikutukset yksityisiin liikkeen- ja ammatinharjoittajiin arvioidaan sen sijaan vähäisiksi. — Eri asia on, miten tulolähdejoon poistoa koskevat mahdolliset muutokset vaikuttavat aikanaan arviointiin.

Vaikutukset julkiseen talouteen näyttäisivät nekin jäävän vähäisiksi ainakin aluksi. Varainsiirtoverokertymä alenisi noin miljoona euroa vuositasona.

Esityksessä todetaan toisaalta, että vaikutukset julkiseen talouteen tulevat muodostumaan jatkossa pääosin tuloverokertymän kautta. Tämä selittyy nykyisen yhteisö-, osinko- ja ansiotuloverotuksen rakenteesta aiheutuvilla merkittävillä veroaste-eroilla. Jos yhtiömuotoinen toiminta yleistyy, se kasvattaa yhteisöverotuottoja. Samalla pääomatulojen kertymä oletettavasti pienenee. Näin käynee erityisesti silloin, kun yhtiöitettävät maatilat ovat hyvin kannattavia tai sivutoimisia.

Hyvän verojärjestelmän yksi keskeinen piirre on neutraalisuus. Järjestelmä itsessään ei silloin ohjaa valintoja. Vaikka hallituksen esitys on perusteltu puhtaasti verojärjestelmän johdonmukaisuuteen liittyvistä syistä, se kuvaa osaltaan järjestelmän sisällä olevia jännitteitä. Valiokunta haluaa ilmaista sen vuoksi myös tässä yhteydessä tukensa valtiovarainministeriössä käynnistettävälle hankkeelle, jonka tarkoituksena on arvioida laajasti verojärjestelmän yleisiä kehittämistarpeita.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 109/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 14.11.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2017 vp

varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Eero Heinäluoma sd (osittain)
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Timo Harakka sd
varajäsen Riitta Myller sd (osittain)
varajäsen Mika Niikko ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen